

ΗΜΕΡΙΔΑ “ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ”

Ομαδικές Εργασίες Σπουδαστών και Διδακτικές Πρακτικές Βελτίωσης

Σοφία Ασωνίτου
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων
ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ

Περιεχόμενα

- ▶ Περιγραφή της έρευνας
- ▶ Ερευνητικό υπόβαθρο
- ▶ Επιτυχημένη Ομάδα – Τι σημαίνει;
- ▶ Ερευνητική στρατηγική – 3 φάσεις
- ▶ Ανάλυση αποτελεσμάτων
- ▶ Περιορισμοί
- ▶ Προτάσεις - Συμπεράσματα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- **Σκοπός:** Η προσπάθεια βελτίωσης της διδακτικής πρακτικής με σκοπό την ενδυνάμωση των προσωπικών και διαπροσωπικών δεξιοτήτων των σπουδαστών.
- **Ερευνητικό πλαίσιο:** Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, μάθημα «Επιχειρησιακές Επικοινωνίες», χειμερινό εξάμηνο 2012-2013, (μέσος όρος 15 σπουδαστές).
- **Είδος έρευνας:**
 - i. Διερευνητική – περιγραφική: Αναγνώριση τάσεων, περιγραφή απόψεων και φαινομένων που δεν έχουν μελετηθεί επαρκώς
 - ii. Έρευνα δράσης: Συστηματική διερευνητική μεθοδολογία την οποία οι εκπαιδευτές μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να βελτιώσουν διάφορες πλευρές της εκπαιδευτικής τους πρακτικής.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- **Έρευνα δράσης:** “αποτελεί μια προσέγγιση βελτίωσης της εκπαίδευσης μέσω της **αλλαγής**, ενθαρρύνοντας τους καθηγητές να **συνειδητοποιήσουν** τις πρακτικές τους, να τις υποβάλλουν σε **κριτική** και να προετοιμαστούν να τις αλλάξουν (McNiff, 1988)”.

“Ως μέθοδος είναι ευπροσάρμοστη, σκοπίμως προσωποποιημένη, εξαρτώμενη από το πλαίσιο που εφαρμόζεται. Ο σκοπός της δεν είναι να παράγει γενικευμένα συμπεράσματα αλλά να **εμπλουτίσει** την κατανόησή μας (Hand, 1998)”.

- **Ερευνητικό ερώτημα:** Μπορούμε με συγκεκριμένες παρεμβάσεις στη διδακτική πρακτική μας να βελτιώσουμε τις δεξιότητες και ικανότητες των σπουδαστών στην επικοινωνία και τη συνεργασία;
- **Μέθοδοι συλλογής στοιχείων:** Πολλαπλές (ημι-δομημένη συνέντευξη, άτυπες συζητήσεις, ομάδα εστίασης, κλειστό ερωτηματολόγιο).
- **Πρακτική εφαρμογή / συνέπειες:** Η εμπειρία του σπουδαστή από την ομαδική εργασία **μπορεί να ενδυναμωθεί** εάν του παρέχουμε ένα σαφές, θεωρητικό πλαίσιο για να αναπτύξει τις ικανότητες της συνεργασίας και της ομαδικότητας.

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Γιατί μας ενδιαφέρουν οι ικανότητες επικοινωνίας και ομαδικής εργασίας των σπουδαστών;
2. Τι συμβαίνει στην υπάρχουσα κατάσταση;

- Μπορώ να δουλέψω μαζί του/της;
- Μπορεί να κάνει τη δουλειά;

ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ

- ΦΑΝΤΑΣΙΑ
- ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ



ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΣΚΟΠΟΣ ΑΕΙ

- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΖΩΗΣ
- ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΧΕΣΕΩΝ
- ΑΙΣΘΗΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥ

- ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
- ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Διδάσκει τον τρόπο;
Ασχολείται με τη
διαδικασία;

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ

Αποφεύγει τις
ομαδικές εργασίες
και τις
παρουσιάσεις

ΣΥΝΕΠΕΙΑ

Ελλιπής εκπαίδευση
των προσωπικών –
διαπροσωπικών
δεξιοτήτων

Τι κάνουν οι επιτυχημένες ομάδες;

- Εργάζονται **μαζί** βοηθώντας ο ένας τον άλλο
- Διαχειρίζονται αποτελεσματικά τις διαφωνίες τους
- Υπάρχει υπευθυνότητα και λογοδοσία στα άλλα μέλη
- Κάνουν καλή διαχείριση του χρόνου και οργανώνουν σωστά τα καθήκοντά τους
- Κρατούνται πρακτικά της προόδου
- Υπάρχει προγραμματισμός και στοχοθέτηση
- Έχουν διοικητικές ικανότητες
- Έχουν ικανότητες στη λήψη αποφάσεων και στη σωστή **επικοινωνία**
- ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ **ΔΕΣΜΟΙ** ΣΤΑ ΜΕΛΗ!
- ΑΠΟΚΤΑΕΙ **ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ** Η ΟΜΑΔΑ!!
- ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ Η **“ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ”**!!!

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΦΑΣΗ 1: ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

(μέσω ημι-δομημένης συνέντευξης με σπουδαστή και άτυπες συζητήσεις με σπουδαστές από 4 διαφορετικά τμήματα)

ΦΑΣΗ 2: ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

(μέσω συγκεκριμένων βημάτων)

ΦΑΣΗ 3: ΣΥΛΛΟΓΗ-ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

(μέσω ομάδας εστίασης και ερωτηματολογίου)

ΦΑΣΗ 1: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

Οι σπουδαστές νιώθουν τις περισσότερες φορές άγχος και αρνητικά συναισθήματα όταν τους ανατίθενται ομαδικές εργασίες εξαιτίας:

1. Των «λουφαδόρων» που υπάρχουν στις περισσότερες ομάδες (free riders)
2. Των συγκρούσεων που δημιουργούνται μέσα στην ομάδα τους
3. Της άδικης βαθμολογίας που πιστεύουν ότι υφίστανται από τους καθηγητές

ΦΑΣΗ 2: Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

1. Στην πρώτη συνάντηση οι σπουδαστές αναλαμβάνουν να παρουσιάσουν ο ένας τον άλλον μετά από μια μικρή συνέντευξη.
2. Οι σπουδαστές διδάσκονται αναλυτικά πώς να κάνουν σωστές παρουσιάσεις ως προς το περιεχόμενο, τη μορφοποίηση, τη σαφήνεια, το ρυθμό ομιλίας, τον τόνο φωνής, την επαφή με το κοινό, κλπ.
3. Ο κάθε σπουδαστής έκανε 5 παρουσιάσεις στην τάξη στα πλαίσια της ομαδικής εργασίας.
4. Οι σπουδαστές διδάσκονται πώς να κάνουν κριτική αξιολόγηση στις εργασίες των άλλων σπουδαστών, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα κριτήρια.

5. Οι σπουδαστές ορίζουν εκ των προτέρων τους κανόνες της ομάδας τους, βάση των οποίων θα εργαστούν (προσδοκίες - συζήτηση – διαφωνία - συναίνεση - συμφωνία) *μέσα στην τάξη!* (Έντυπο 1)
- ✓ Ποιες είναι οι προσδοκίες σας για τα επιτεύγματα της ομάδας σας αυτό το εξάμηνο;
 - ✓ Τι θα συμβεί εάν κάποιο μέλος δεν ακολουθήσει τις δεσμεύσεις (π.χ. χάσει μια διορία, δεν εμφανιστεί σε μία συνάντηση);
 - ✓ Πόσο συχνά πιστεύετε ότι η ομάδα θα χρειαστεί να συναντηθεί εκτός μαθήματος; Ποια θα είναι τα σημεία συνάντησης;
 - ✓ Με ποια κριτήρια θα ορίζεται ο συντονιστής της ομάδας;

- Οφείλουν να αναφέρουν την πρόοδό τους σε κάθε στάδιο της εργασίας (καταμερισμός – διαχείριση χρόνου – λογοδοσία) (Έντυπο 2)
- Οφείλουν να μελετήσουν τα κριτήρια στη βάση των οποίων θα αξιολογήσουν οι ίδιοι τους εαυτούς τους και τα άλλα μέλη της ομάδας τους (Έντυπο 3)
- Σωστή προετοιμασία
 - ▶ Συμμετοχή και επικοινωνία
 - ▶ Υποστήριξη της ομάδας προς την αριστεία.
 - ▶ Ομαδικός παίκτης (συνεργασία)

ΦΑΣΗ 3: ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Στο τέλος του εξαμήνου οι σπουδαστές:

1. Αξιολόγησαν τους εαυτούς τους και τους συναδέλφους τους ως μέλη της ομάδας
2. Οργανώθηκε μια ομάδα εστίασης (focus group) όπου οι σπουδαστές κατέθεσαν τις απόψεις τους για την διδακτική πρακτική
3. Συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΟΜΑΔΑ ΕΣΤΙΑΣΗΣ (FOCUS GROUP)

Συμμετοχή: 7 σπουδαστές

Συντονιστής: Διδάσκουσα

Μαγνητοφώνηση κατόπιν συμφωνίας

Μέθοδος ανάλυσης: Δημιουργία θεματικών κατηγοριών που αποτελούν συναφείς έννοιες

Θεματικές Κατηγορίες:

- Ωφέλεια από παρεμβατική διαδικασία & έντυπα
- Ικανότητα Κριτικής Αξιολόγησης
- Συνάφεια Δυσκολίας Εργασίας & Αποτελέσματος
- Εμπόδια & Προτάσεις

Συνολική Εικόνα: Θετική

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: ΩΦΕΛΕΙΑ ΑΠΟ ΕΝΤΥΠΑ

- ▶ **Σπουδάστρια 1:** Μέσω όλων αυτών των εντύπων είδαμε και την ομάδα μας **πιο σοβαρά**, είπαμε δεν είναι απλά μια εργασία μόνο για να γίνει... μπήκαμε σε **άλλο κλίμα** κατευθείαν...
- ▶ ...Και είπαμε ή θα κάνουμε κάτι σοβαρό, και **να περνάμε και καλά**, ή να μην το κάνουμε καθόλου γιατί εδώ υπάρχει δουλειά να γίνει...
- ▶ **Σπουδαστής 2:** Όταν δεν γνωρίζω τα άλλα μέλη της ομάδας, για να μην έρθω σε **σύγκρουση**, μπορεί να μην μιλήσω καθόλου. Αν όμως υπάρχει το έντυπο μπαίνουν οι κανόνες και τους ακολουθούμε όλοι **σαν ομάδα**.
- ▶ **Σπουδάστρια 1:** Η αναφορά προόδου βοήθησε να οργανωθούμε, στον **προγραμματισμό του χρόνου**...

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ: ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- ▶ Σπουδάστρια 3: ...στα σημεία που ξέρεις ότι είσαι αδύναμος θα δώσεις βάση, ξέροντας ότι θα σε αξιολογήσουν...
- ▶ Σπουδάστρια 2: στην αρχή... δεν μπορείς να πεις στον άλλο τι σκέφτεσαι, ..., εργασία με την εργασία, σου είναι πολύ πιο εύκολο να πεις τη γνώμη σου... εκεί έκανες αυτό το λάθος, δεν φοβάσαι ότι δεν θα σου ξαναμιλήσει...
- ▶ Σπουδάστρια 3: ...δέχεσαι καλύτερα την κριτική, δεν το παίρνεις προσωπικά...
- ▶ Σπουδαστής 1: ...μας εμπόδιζαν οι απεργίες να συγκεντρωθούμε όλοι μαζί...

Σπουδάστρια 2: Πρέπει να τραβάμε βίντεο θα ήταν καλή ιδέα. Να το καθιερώσετε...

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

1. Ασταθές περιβάλλον (απεργίες, κλειστό ίδρυμα, έλλειψη συγκοινωνιών, αποδυνάμωση του κλίματος μελέτης και δημιουργικότητας)
2. Έλλειψη εξοικείωσης των σπουδαστών στην ενεργή συμμετοχή στο μάθημα (προτιμούν την «παθητική» συμμετοχή ή την ολική αποχή).
3. Έλλειψη εξοικείωσης σε εντατικό ρυθμό εργασίας κατά τη διάρκεια του εξαμήνου
4. Αρνητικές εντυπώσεις των σπουδαστών από προηγούμενες ομαδικές εργασίες επομένως προσπαθούν να τις αποφύγουν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

- ▶ Συζητήστε για τη σπουδαιότητα της ομαδικής εργασίας και αφήστε τις ομάδες να εργαστούν **μέσα στην τάξη** όσο είναι δυνατόν
- ▶ Εντοπίστε και διαχειριστείτε τους λουφαδόρους
- ▶ Χρησιμοποιήστε την αυτο-αξιολόγηση της ομάδας
- ▶ Οι αυτο-αξιολογήσεις επιτρέπουν στο σπουδαστή να συμμετάσχει σε μια **αναστοχαστική διαδικασία**, για τον εαυτό του και τους συναδέλφους του.
- ▶ Ο **αναστοχασμός (reflective practice)** σύμφωνα με πολλούς ερευνητές και θεωρητικούς, αποτελεί την πραγματική διαδικασία μάθησης για όλους μας.

Ευχαριστώ!